„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за ред се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплати и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 1. У Новом Саду у среду 1. (13.) јануара 1886. ГОДИНА XXI.

Инв. бр. 9757

СРБИ У АУСТРО-УГАРСКОЈ.

Данас у очи нове године излази ми и нехотице пред очи арапска прича из хиљаду и једне ноћи. Мала тица летила по мраку и била је врло несретна. Тада одједном дође до осветљене дворане и срећом прозори беху отворени. Она улете из мрака у светлост, ал несрећом били и противни прозори дворане отворани те прну и опет у мрак... — Кад пренесемо ову причу на прилике Срба у Угарској, онда морамо признати да и наше за мало бијаше.

Лане на нову годину донели смо на челу „Заставе“ доста суморан чланак. По странкама био је метеж и растројство а наоколо владаше неки мрак, да се није могло знати шта ће из тога изаћи. Данас је на жалост готово исто тако. Чисто, јасно начело, не види се. Одређен програм није углављен Слободоумни људи нашег овостраног народа некако се колебају и љуљају. Ми нисмо везани чврстом везом заједничког рада, нисмо везани јасним програмом — дела. У осталом тога и неће бити све дотле, док се на једном великом народном збору не претресу и не рашчисте сва питања. Можда ће то бити до године, ове године то се није десило.

Па опет. Између ова два мрака, доживисмо и ми у току ове године светлу тачку. Али смо прнули кроз ту светлост, прнули из ње као она тица из „хиљаду и једне ноћи.“

Минула година била је значајна. Кад је цео словенски свет устао да слави хиљадугодишњу успомену Ћирила и Метода, тада се пренусмо и ми. Но оно што другима беше слободно, нама је пречила неизабрана глава наше цркве. И тада, кад наш народ осети опасност, кад виде да хоће да га згурају са земљишта православља, он је учинио потпуно своју дужност. Ми нисмо до душе могли успомену славенских апостола да прославимо онако свечано као други народи. Но кад се узме у обзир, да свуда око нас прославише тај дан помоћу државе а на челу са црквеном поглавицом, па кад се измери са каквим сметњама се имадосмо борити ми, онда мора сваки признати, да је српски народ у Угарској најдостојније прославио своје апостоле.

Лањски избори за наш народно-црквени сабор били су такође величанствени, као никад до сад. Народ и опет увиде, да ће решити велико и судбоносно питање, па је учинио своју дужност. Сам рад сабора многи узносе до неба, но многи се не могу за њ' да загреју Толико стоји, да се жеље српског народа досад нису испуниле. И ми се јако бојимо, да ћемо сад морати много и дуго да молимо за сабор и то за сабор под — Германом Анђелићем. То смо требали избећи, требали свакојако, а можда је било могуће то учинити.

Кад год је у току лањске године стајало до народа, он се одазвао као можда никад до сад. Одазвао се не само приликом светковине Ћирила и Метода, одазвао се не само приликом саборских избора, но се достојно одазвао прилозима за нашу рањену браћу, одазвао се прилозима за погореле Раковчане и т. д. Па кад је и „Заставин“ опстанак долазио у питање, наш народ је у току најкраћег времена скупио преко 5 000 фор. Где се народ тако одзива, тамо не треба очајавати, тамо нема нико права да рече: с овим се народом не може радити.

Грех неуспеха пада и мора пасти поглавито на интелигенцију. То се најбоље види кад човек промотри Троједницу. Народ је бирао своје посланике под српском заставом, бирао их је као присталице српског самосталног клуба. А г. г. посланици кад дођоше до посланичког мандата преварише народ, одоше у владину странку. Многи су пали тако ниско, да се дадоше бирати из хрватског сабора у угарски сабор с обвезом, да ће бранити Тису и његову владу. Ми данас сви осуђујемо краља Милана, ал нами се чини, да би већина наших посланика који данас седе на хрватском сабору, била гора од краља Милана, да је нешто на престолу. А то је много речено, то је у опште најгоре што се може рећи. Ал то је речено — по заслузи. И наши посланици на хрватском сабору понашају се тако јадно и жалосно баш сад, кад Крајина уђе у уставан живот. Они уче и осталу браћу несретној и јадној политици. Наши посланици на хрватском сабору обрукаше, управо осрамотише српско име.

У последње дане, изашао је барон Живковић из владине странке и основао неку средњу странку. Готово боље да није. Та његова опозиција је бледа, кржљава. Она је у свему средња. Средња према Хрватима, средња према Мађарима, средња према Србима. Може човек не држати ни с једном постојећом странком на троједничком сабору, ал опет може имати здраве, одлучне, а не болесне и средњачке назоре. У Троједници се ломи; многи бољи Срби хоће да се оцепе од владе, ал ће то бити јад, ако онда не прегну даље но у странку барона Живковића.

Са радњом српских посланика на угарском сабору не можемо бити ни мало задовољни. Срби посланици из троједнице држе с владом, управо кад дође до гласања они беже из сабора, а да Тиси до невоље дође, они би га према својој обвези морали бранити. Остали посланици свију странака — ћуте. Било је важних питања, н. пр. о разрешењу српских задруга, о преустројству горњег дома, о продужењу посланичког мандата, и т. д. па се не чу српског гласа. Управо пардон. Да брука буде потпуна, говорио је г. Исаковић Кад човек гледа оне силне Србе посланике из Троједнице, па и овс из Аустро-Угарске, како ћуте на сабору, морао би мислити да је нами добро, да нами ништа не фали и да ми ништа у овој земљи не — мислимо.

Срби у Аустрији доста су малаксали. Бока Которска је расељена, разгнана, а још никако да се опорави од последњег устанка. У Далмацији видимо борбу Срба али са доста мало такта. С друге стране опажамо где се и око далматинске браће обавија све јачи ланац стеге. Новоименовани намесник далматински не зна ни земаљског језика, а камоли друго што. Кад се тако мало обзире на народ. онда се види куда се иде.

Иначе се у току прошле године радило доста мало на узајамности Срба који живе у Аустро-Угарској. Бечка влада пречи то на све могуће начине. Та забранила је готово све наше новине за аустријске земље.

Кад би хтели да извучемо језгро свега, што смо довде рекли, онда излази да је наш народ показао у току прошле године много воље, одушевљења и пожртвовања. Он је учинио више но што се од њега и тражити могло.

— Јад и лабавост наше интелигенције, неодређеност у програму, једини су узроци, што нисмо показали боља успеха и што смо у много прилика морали да се стидимо и црвенимо. Но тешимо се, да ће доћи млађи, бољи нараштај.

Нека нам је ова минула година показала, да је наш народ здрав, да је вољан да брани своје па је опет доста. Сваки који има срца у грудима, мора прионути још већма да подржи народну ствар. У осталом кад је језгро народа здраво, народ ће прекужити болест од које пати један његов део. J. T.

СРПСКИ СВЕТ НА ПРАГУ НОВЕ ГОДИНЕ.

Дужност је наша као новинара да ступајући у нову годину, бацимо поглед на прошлу годину, да покажемо како је нова година затекла Србију. Ово тим пре треба да учинимо ми, што данас у Србији нема слободне штампе. Постојећи политички органи у Србији певају химне краљу и влади, онако исто као што је некад Матија Бан певао оде султану, док су његове паше убијале и мучиле сироте и јадне Босанце и Ерцеговце. Сваки човек види у прошлој години остварене многе своје наде и жеље, али се још више радује новој години уздајући се да ће у њој остварити своје неостварене жеље. Па тако је и с народима. Како ли је са српским народом?

Иза нас лежи дуго време од равних пет година и два месеца. За то време у Србији је владала једна струја како у земљи тако и с поља. Досљедно је извођен силом утврђиван план израђен од оних, који се крстише напредњацима. На челу њиховом стоји краљ Милан, а иза њега Милутин Гарашанин, син старог кајмакамовца Илије Гарашанина.

Унутарње политике реформе испале су све у духу назадном. Слободна је штампа угушена, независност је судска окаљана, управне власти попрскане су крвљу многих српских патриота, лична је слобода погажена, а високо уздигнута охолост сејмена које данас крстише жандармима, чуварима рада и поретка. Устав је сав изрешетан огромним насилним провалама. Од њега је на артији остала само гола реч „Устав“ и ништа више.

На пољу економском извршене реформе испале су још жалосније. Све оне носе на себи рђаве последице политичких установа, које се косе са потребама и животом народним. До крајности је у пракси примењено и изведено начело манчестерске школе, слобода трговине. Пред њом су пали зачетци индустријски а домаћа индустрија нагло пропала. Народ је економски подлегао снажнијем суседу. Као што се у средњем веку доносише из Мљетака позлаћене сабље, нацаци, буздовани и црвена чоха венедичка, тако се данас доносе све намирнице из индустријских земаља. Државни расходи достигли су басно[illegible] цифру услед рђаве финансиске по[illegible] и стоје у великој несразмери са народним богатством. Без да је Србија водила и један рат за ових пет година и два месеца, њени управитељи направили су дуг на страни од 250.000.000 динара! У њеном буџету стоји цифра од 60.000 дин. за потпомагање индустрије, а 400 000 дин. за издржање жандармерије у целој земљи, која пре није постојала!

Овако уређена Србија водила је за цело време једну исту политику спољну, политику великог пријатељства са Аустријом. За то време она је намерно гушила идеју нар. ослобођења и уједињења. Јадни Бошњаци и Ерцеговци издавани су суседу да их веша. У народ је бачена омраза према Црној-Гори која је свакад била верна и непоколебљив чувар велике српске идеје уједињења. Са Бугарском рађено је онако како годи туђинцу несловенину који је забо нож у срце српства. Свуда је вођена политика издајничка, која је најпосле

ЛИСТАК.

СТАРА И НОВА ГОДИНА.

Две су се женскиње сукобиле . . . Једна је изилазила из света, друга је улазила у свет.

Прва је погурена, смежурана бака, а друга дивна млада девојка. Прва изгледа као страшило, као хавет, од које се свако крсти и бега. Друга је писана лепота, а на лицу јој се изражава бајност и једрина младости, те чарима својим заноси свачију душу и свачије срце.

Погурена и смежурана бака — то је стара година!

Дивна млада девојка — то је нова година!

Сад су се сусреле . . . Прва је пошла, да скочи у понор вечности, а друга је из тог понора изишла на свет, пошла је међу људе. На путу испред тог понора састале су се сад обе те женскиње

Прва се демонски смешила и пакосно је гледала у младу и лепу девојку, а ова је дрхтала као прут, кад је сагледала бакино ужасно лице.

„Не дрхћи, лепото-девојко!“ проговори бака крештећим гласом.

„И ја сам била тако млада и лепа, као и ти, па ево гле, шта се од мене створи!“

„Ух, ала си страшна!“ рече дрхћућим гласом лепота девојка и сва се стресла, као да је грозница ухватила.

„Не плаши ме се“, храбрила је бака благим гласом и приђе јој ближе. „Ја нисам опака, као што изгледам, а слаба сам и стара, па ти не могу никакву пакост учинити све кад би то и намера моја била.“

„Али како си могла тако погурити се и у старост тако страхотно лице добити?“ промуца запурено девојче и одмаче се један корак даље, па плашљиво погледа око себе.

„Што бежиш, лепа лудо? Рекла сам ти, да ти нећу и не могу никакво зло учинити, па чега се онда плашиш?“

„Опрости ми, бако, али језа и страх ме хвата, кад те само погледам“, одговори јој девојка стидљиво и дрхћући.“

„Шта ћу јадна, кад ми је таква судбина!“ уздахну бака дубоко. „Да си ти доживела, што сам ја, да си ти препатила, што сам ја, да си ти онуд прошла, куда сам ја, и ти би већ тако остарила и тако страшило постала, као што сам ето ја. Х'ј! Пре 365 дана била сам и ја тако млада и лепа, као што си сада ти, а гле, шта се сад учинило од мене! Сад нема ружније и страшније жене. Сад се свако страши од мене кад ми само лице сагледа, а пре сам сваког заносила и свако је своје најлепше наде у мене полагао. Још пре 365 дана била сам сушта лепота, младост и љубав, а сад сам омражена старост и сушта ругота и страхота!“

„Па како се то могло догодити, да се за тако кратко време са свим преобразиш?“ питала је лепа девојка, а речи бакине потресле су јој и срце и душу, те је искрено жалила црну судбину ове јадне несретнице.

„Ти као да ми не верујеш“, проговори бака слабим гласом, а у том тренутку видело јој се на лицу, да њезину унутарњост раздире бол и туга.

„Ја ти верујем, добра бако“, одговори јој девојка, „али се ипак морам чудити, да је могуће било, да за то кратко време тако остариш и тако страшна постанеш.“

„И јест' чудновато, али је ипак истина.“

„Па како се то догодило, добра бако? А зар се у свету за тако кратко време може остарити и тако променити?“

„И ја нисам могла помислити, да ће се таква промена на мени догодити, али ето и сама видиш, да се могла догодити. Још пре годину дана млада и лепа, а сад стара, гадна и страшна. Ох! проклет био и онај, који ме је пустио у свет!“

„Али како, како се то могло догодити?“ питаше је радознало лепа девојка.

„Ево како“, одговори јој бака загушљивим гласом. „Рекла сам ти, да сам пре 365 дана била тако исто млада и лепа, као што си ти сад. Тада сам пошла у свет. Обишла сам Азију, Африку и Аустралију. Ту сам видела много јада, недела и невоља. То је у моје лице урезало прве боре. За тим сам обишла Америку с једног на други крај. И ту сам многе боре стекла, али од ових се неке убрисале у лепој америчкој републици. На послетку сам прешла у Европу. У Енглеској, Португалској, Шпанији и Италији јако сам остарила са тамошњих безакоња и недела, али кад сам ступила на земљиште слободне и поносне француске републике, ја сам се опет подмладила и полепшала, те сам била онаква иста као и при мом изласку из понора вечности. Али за тим је све на горе ишло. Немачка ми је више бора урезала, него сва Азија, Африка и Аустралија. Швајцарска ми је пре тога неколико скинула, па кад сам ступила на устро-угарско земљиште, до душе нисам више била тако млада и лепа, као пре, али моју младост и лепоту још ни из далека нисам са свим изгубила. Изгледала сам отприлике као лепа и здрава удовица. Но куку мени, тада се започе јад мој. Када сам видела јадно стање народа у Аустро-Угарској, када сам видела, шта ради министар Тиси у Будимпешти, а Герман у Карловцима, када је вапај српског народа доприо до мојих ушију, када је прашина са српских привилеђија пала на моје лице, па када сам за тим видела, шта у Србији раде краљ Милан и његов доглавник Гарашанин и када ме је сву попрскала невина српска и бугарска крв — онда сам на мах овако остарила, онда сам уједаред од лепе младе жене постала оваква смежурана, гадна и страшна баба!.... Но сада се хвала богу довршили моји јади

данас на нову годину овако срамно и окаљано изнела пред Европу Србе и српство. Унутарње уређење земље до крајности неприкладно народном духу, његовим обичајима и потребама, растројило је народну снагу. Србија је изашла растројена пред непријатеља који је тек од јуче на ноге стао, и резултат је неминован био, да је остала побеђена, понижена и обрукана. Минуле године никло је злосретно и издајничко семе, које су напредњаци у Србији посејали,

Ето то је резултат дуге политике напредњачке владе, коју је Краљ Милан подржаво у наточ жељи свог народа. Па кад је данас српство тако растројено, тако понижено, имали кога брата Србина, који неће узвикнути: „доле с кривцима.“ Данас на прагу нове године не видимо у Србији светле тачке, не видимо спрему, да се раскрсти са несрећом па да се удари другим путем. Али опет за то не очајавамо. Ми смо уверени да народ који је имао Раића, Ајдук Вељка, Синђелића, Катић Јанка и небројено других јунака, да тај народ мора имати и данас синова, њиних потомака, који ће сложно довикнут и црним гробарима српског народа:

„Станите ви црни попови
с погребом српства још нисте готови“.

У **Босни и Херцеговини** пошло је и ове године на горе, јако на горе. На народ се наваљују нови намети; сред њега се настањују странци а нарочито чивути, који га као пијавице исисавају. Отац оног народа, честити митрополит Сава Косановић, морао је да оде из земље А на самом измаку старе године забрањено је српским школама да носе назив српске. Мухамеданци се одсељавају а остали становници су јако незадовољни. Влади као да није ни стало до тога да народ умири. Пешт. Лојд је предложио влади, да не треба из тих покрајина данашње бунтовничке становнике, па да насели Босну и Херцеговину другим народима.

Тамо је у опште зло. Турчин је господар, Аустро-Угарска влада а сасвим трећи народ страда. Јадно и жалосно дочекаше наша браћа у оним крајевима нову годину, дао би бог, да идуће буду сретнији.

На **Црној Гори** још понајрадије застаје нам поглед. Та орловска државица напредовала је ове годие у многом погледу. Бринула се око школа; сасушила је своје ритине, установила је пловидбу на Бојани, унапређавала је земљорадњу, дигла нов чани завод правила путеве, дозидала зетски Дом а сад на измаку старе године стиже гла· да ће увести нов законик, који се оснива на тамошњем обичајном праву. Иначе се земља оружала и није учинила никакву погрешку. Стање је тако, да је Црна Гора по сваког Србина светла тачка у овом мраку и тами Искрено поздрављамо на нову годину братске нам соколове. **J**

Политичке и економске прилике Угарске.

Угарска је ишла на жалост и ове године оном страном којом је и пошла. Дуго по том путу већ ићи не може, то је јасно. Ко зна како је било код нас ово последњих година, томе је доста рећи: „идемо, корачамо,“ па да увиди да то значи — пропадамо. Ништа се необично, ништа се ванредно, ништа изненадно није ове године догодило у Угарској, па је опет све то жалосно и чемерно.

Наши државници још се моле своме старом богу који се зове — помађаривање. Даље од тога не виде. Они помађарују имена села, помађарују сокаке, чиновнике, трговачке фирме, презимена. Кад који Чивутин промене своје име од „Schwartz“ на „Fekete“ онда се они радују, као да је тиме спашена држава. Одиста је то жалост, кад чак и влада помаже такве беспослице и брине се о њима.

Камо то води, може е доказати примером. Ове је године досељено у Угарску на 40 породица Чангова. Кад човек то види, мислио би, да нам ништа не фали но само то, да спасавамо бивше држављане из далеке туђине. А кад тамо, ове се године иселило на 14.000 угарских држављана у стране земље. Четрдесет породица досељених Чангова треба ту пропаст да прикрију. Одиста јадна политика.

Док се троши готово сва снага око помађаривања, донде земља економски пропада. На десетину хиљада продаја имања било је због пореза и других дугова. При том се пореза увеличала, издатци увеличали, дефицит увеличао. За земљорадњу, трговину и занатлијство није ништа учињено, те све немилице пропада. Бивша граница била је до сад још најбоље материјално очувана, сад и њу распудише, узаконише насилно раздружење, па ће и тамо нићи за најкраће време гомила бескућника.

На измаку нове године стиже абер да су се наши и аустријски министри погодили у томе, да ћумручка заједница између Аустрије и Угарске остане и даљих 10 година. Дакле се још неће подићи плот, који би Угарску бранио од аустријске надмоћне индустрије. То ће се једном жалосно свршити; ми нећемо доћи до своје индустрије и то мора убрзати нашу пропаст. Кад су у Француској, Немачкој, па и у Аустрији почели да пропадају земљорадници па и занатлије, они су нашли рада и живота на пољу индустрије. Ал куд ће наши, ако не створимо поља и заштите за угарску индустрију. На то би волели да одговори државни тужилац, ми не велимо — ништа.

Чивути се све већма и већма силе. Нек нико не вели, да је ово дражење против народности. Ми бележимо само истину. А истина је то, да чивутске новине иду за тим, да у овој земљи не дође до измирења са народностима. Оне траже да останемо завађени, оне дражe против Срба, Румуна, Хрвата, а кад се у тој завади истроши снага, онда нема напретка. А њима баш и годи то, они неће напретка но лешеве економске, па да их онда кљују и прождиру Ми то не пребацујемо само Чивутима. Они терају своје, ал што смо ми остали глупи да им идемо у клопку, то је жалосно.

Да је услед оваког стања морало доћи до незадовољства међу држављанима, то је јасно. Но и томе је знала данашња влада доскочити. Она то чини притиском. Сваке године сиђе „либерални Тиса“ по неки корак дубље у блато реакције. Закони који су донешени ове године, носе такође печат назадњаштва. Па тако ће то ићи и даље, док — иде.

А ако се може остварити Тисина политика, онда би он за неколико десетина година створио од становника ове земље саме Мађаре али уједно и просјаке Но да 6 милијона Мађара не могу појести 10 милијона Немађара, то је бар нами јасно. Међутим око те непаметне замисли врзе се данас наша државна политика, а све остало пропада. Иде се за оним што се не може извести, а напушта се и пренебрегава се све оно што је преко потребно и што би се могло извести. Ето то је у мало речи тужна слика наших жалосних прилика. **J. T.**

АУСТРИЈА.

Познато је, да су сијамска браћа била срашћена. Телесно су били свезани један за другог, те кад је једног што заболело, заболело је и другог, па најзад кад је један од њих умро, није га други могао преживети, већ је одмах за њим и он оставио овај свет.

И Аустрија и Угарска јесу у неку руку сијамске сестре. Разлика је само та, што нису равноправне, што прва другу економно исисава и што политички над њом господари, али народи обеју тих држава осећају подједнако тешкоћу данашњих положаја и јад државне политике. Што једне тишти, тишти и друге, што је једнима претешко, није ни другима лако. Све народе подједнако гуши и притискује бечка политика, унутрашња и спољашна.

Прошле године примакла се та политика један корак ближе свом банкротству.

Да видимо!

Аустрија се до сад умела врло вешто користити размирицама и инатом између појединих својих народности, те је господарила над свима редом, али и стара лија мора на послетку једном долијати. Народности се у Аустрији до душе нису измириле, али оне су познале корен зла, па према том и раде. Аустрија је у тој својој невољи учинила неке уступке Словенима, што је опет јако огорчило Немце, те уместо мира и слоге, сад још већма бесни рат између појединих народности, између Словена, који траже потпуну народносну равноправност, и између Немаца, који никако неће да из својих руку испусте превласт. Између обе те велике и јаке странке колеба се аустријска политика. Изгледа као она мачка, која би и хтела да зграби из шерпење кобасицу, али се опет трза натраг, јер се боји, да се не опече. Тако и Аустрија Нити хоће да да Немцима потпуну превласт, нити да отвори потпуну народносну равноправност, а о остварењу историјског права ческог народа ни спомена нема.

С тога са том политиком не могу задовољни бити ни Словени ни Немци, те отуда у Аустрији влада велик растројство, које се прошле године још већма изоштрило, па већ наговештује распад и пропаст. Елементи тог распада јесу баш сами Немци, јер се ослањају на велику Германију и упиру своје очи на Бизмарка и цара Виљема.

Данашња дакле унутрашња аустријска политика води непосредно растројству и распаду државном, чему се у прошлој години с једним кораком ближе примакло.

Међутим није ни спољашња аустријска политика много боља и успешнија. Успешна је једино према Угарској, која се у осталом усљед данашње владавинске системе и сама одриче услова за своју потпуну економну и политичку самосталност, само да би на дому свом одрешене руке имала према народностима. Таква је политика по Угарску да богме штетна и убијствена, јер везује сву државну моћ, а Аустрији даје могућности, да Угарску економно исисава. Али то све иде на други лист, те о том не можемо овде говорити Доста то да свако мора признати истину, да је бечка полилитика према Угарској успешна.

Но тако не стоји са аустријском спољном политиком „у великом стилу.“ Угарска у тој политици нема готово никаквог удела, али рђаве и штетне посљедице те политике осећају и угарски и аустријски народи по једнако.

Откако се памти за Аустрију, увек је терала политику и у великом стилу, али на послетку увек је наседала. Било је тренутних успеха, али најзад је ипак тешким жртвама морала да плати велике погрешке својих малих државника. Увек је тежила, да се прошири а увек су је поткресавали.

Ушла је некада у Нидерланд, па су је напослетку оданде истерали.

Играла је прву улогу у немачком савезу, па су је и оданде изгонили.

Освојила је Италију и дуго је тамо владала, али најзад је и оданде изгонише.

Резултат је те политике у „великом стилу“: огроман државни дуг и мржња свих околних народа према Аустрији.

Последњих двадесет и више година неуспех је за неуспехом пратио Аустрију. Нигде светле тачке, свугде мрак.

И тек последње године сијну једна светла тачка: Аустрији је пошло за руком, да завади народе на истоку и да тако приуготови земљиште за своје даље продирање и освајање на балканском полуострву.

За губитке на северу и југу хоће да се наплати српским земљама на истоку и за то је. судећи само по спољним изгледима, прошле године врло згодно и успешно приуготовила себи земљишта.

Али и тај је „успех“ привидан само. То се најјасније показало онда кад је требала до крајности протежирати краља Милана и набавити му неколико бугарских села, да би тиме краљ своме народу премазао очи. Аустрија је то за љубав свом пријатељу учинити хтела, али кад се на то Русијв намештила и Немачка остави своју „верну“ савезницу, Аустрија се трже натраг и поче се одрицати Србије, као оно свети Петар Исуса Христа.

Ту се показао читав јад аустријске политике.

Та политика није способна, нити у самој држави задовољи народе, нити да стече у околним народима љубави и пријатељства, а уз то се и тројецарски савез показао као празна реч.

Та политика води дакле распаду, а Аустрија ће се само тако од коначне пропасти спасти, ако задовољи потпуно своје народе и ако не буде више тежила, да суседне народе себи потчини.

Слобода и равноправност изнутра, слобода околним народима на балканском полуострву — то је здрава политика, која би једино могла Аустрију повести лепшој будућност, то је сачувати од убијствених погрешака и савршеног распада.

Хоће ли ту просту истину аустријски државници моћи схватити? **З. J.**

ЕВРОПА

Политичке муње севају, а грмљавина се свугде разлеже. Очекује се гром-тресак, па да се стара зграда распрштн на милијун страна.

Такав је положај данас у Европи.

Стара година у том положају само је у толико промене донела, што је још више експлозивног градива накупила, што је стару зграду ближе пропасти својој примакла. Муње ће сад још већма севати. Грмљавина ће се сад још страховитије

и јаћу за неколико тренутака скочити у понор вечности . . .“

„Па ко си ти бако?“ питаше је лепота девојка.

„Ја сам стара година!“ одговори јој жалосно бака. „Него кад сам ти већ испричала моје јаде, а ти чуј и мој савет: Не иди у тај црни свет. Врати се натраг, лепо чедо моје, јер иначе ћеш се и ти љуто покајати и после 365 дана оплакиваћеш горко и ти своју младост и лепоту, као што је ево ја оплакујем.“

„Ја не могу натраг“, одговори јој тужно девојка.

„А зашто?“

„Јер сам ја — нова година!

„Сиротице!“ уздахну бака. „Ја од срца жалим твоју црну судбину, али ти помоћи не могу. Једино ти као мати могу саветовати, да се клониш Аустрије и Србије. Тих се земаља чувај као живе ватре, јер ће ти спржити младост и лепоту.“

„Не!“ одговори јој одушевљено лепа девојка. „Ја собом носим одушевљења за слободу, љубави према народу а пожртвовања за свету народну ствар, па ћу све то просути по народу српском, те ће из тог семена за кратко време ниће красан плод, па моје лице неће спржити нит смежурати, нити ће моју младост збрисати невоља и јад по тим земљама, већ ћу се после 365 вратити здрава, млада и лепа, као што сам и сад. — Збогом, добра бако, ја морам сад у свет поћи!“

„Збогом лепо чедо моје, и буди благословена!“ одговори јој бака, пољуби се с њоме, па једна скочи у понор вечности, а друга поносно пође широм белог света.

Ако нам одиста, нова годино, доносиш љубави према нашем патничком народу и одушевљења и пожртвовања за свету народну ствар, онда здраво да си и добро нам дошла!...

М. М.

ЧЕСТИТКА СРПСКОМ КРАЉУ.

Нова је година већ на прагу. Адет је поздравити је. Други ће је поздравити теби бедни народе српски. Теби светли краљу поносне негда Србије, теби краљ-Милане, поздрављам је ја. Сваке ћеш честитке достати; много ћеш жеља чути. Мудре дипломате, војнички часници, министри и чиновници, припашће теби понизном жељом, да честитке њине милостиво примиш. Последњи нећу да будем ни ја. И ја се кренух теби светли краљу. Пут ми је далек. Пут ми је тежак. Оштра је зима. Кренух се црвак да и ја не фалим. Смилуј се дакле краљу не надмашни и нареди строгим ти чувар'ма, да и мене — макар издрпалу — пред краљевско твоје лице пусте. Честитке краљу доносим ти и ја Што би ме терао? Ти нећеш на ме гледати осорно, јер ја сам патница. Сиротиња и бићеш и ти милостиван. Од тебе краљу ништа ја не тражим. Чиста сам срца, жеље су искрене. Учевна нисам да ми службу дадеш. Богата нисам да ми части дадеш. Милости не примам, дроњци су ми мили. Сиротоват знадем. Давно је, ах давно да се тако носим. Стари сам ти зналац. Много сам лутала, много сам патила, много ме гоните. Чудиш ли се краљу да сам одрпана?

Министри ме зову „несретном скитницом“. Јадници ме зову „потиштеном слободом.“

* * *

Села су нам попаљена. Згаришта се пуше. Куће опустеле. Мртци покопани. Само іоште зверови дивљи, они само по бојишту шећу. Палих жрт'ва крв се већем смрзла, њу ни они неће. Фришке, свеже крви, то је жеља њина! Ти им, светли краљу, само ти једини и ту жељу малу испунити можеш.

Стара крв је већем побусана. Зајечар је миран. Дика Христићева, ал и твоја дика. Бунтовници, мрски бунтовници — ти су давно мртви ил — у тавницама. Сеје њине вриште. Матере наричу, деца кукају саморана. Очеви се чудом скаменили. Ти те краљу поздравити неће. Срам би био да сви они ћуте. Свет би, к'о свет, свашта загонето. Ја ћу дакле, ја „светска скитница“, потиштена слобода, ново лето теби да поздравим.

Дични краљу, узоре јунаштва, добри оче, премудри владаре! Са далеких опустелих села, са згаришта „братске“ политике, са гробова бунтујућих синца, из тавнице блеђаних робова, звеком ланаца, звекетом костију и уздахом очајне ти деце, поздрављам ти ово ново лето! Кол'ко т' суза проли краљевина, колик' уздах оте се прсима, кол'ко клетви с несретних усана, кол'ко претња рода ојађеног, тол'ко краљу ја ти среће желим. Више од тог желит' се не може. Видиш краљу, видиш ли витеже, само срећу слобода у рити, жели теби — ал' далеко негди.

* * *

Пресретан си краљу милостиви. Египат је од'гно Исмајила пашу, Кузу одгна посестрима Влашка, Наполеон III. паде са Седаном. А кнез Милош и кнез Михаило с Александром Карађорђевићем, зло прођоше од саме Србије.

Ти си сретан дични краљ Милане! Шоља теја Блазнавцу нашкоди. Бомба само ларму направила. Крв Француске ништа т' не нахуди. Нож девојчин само те окрзну. Пиштољ Илкин заман се диз'о. Твоја звезда веома је снажна! Звездо среће краља србињскога и даље га брани, ал' нас само мани. Свега имао — ал ми једно само: Далеко ти кућа од Србије.

Кирсанов.

разлегати, а хоће ли скорим ударити громтресак у стару зграду — на то ће нам питање тек најближа будућност моћи одговорити.

Али и сад нам већ те муње осветљују будућност, а та страшна грмљавина само је весник лепших и бољих времена. Да загледамо мало тој будућности у очи.

Европа је данас скроз и скроз трула. То је жалостан факт, а био би још жалоснији, кад не би било елемената и начела, којима је циљ, да се болно тело Европе излечи. Трулеж хоће да уништи у европским народима сваку клицу здравља, хоће да их учини државним и телесним богаљима, дочим се елементи здравља боре за остварење услова за напредак, те да се тако узмогне човечанство уздизати све на виши степен културе, развитка и слободе. Трулеж хоће својим кужним дахом све да отрује и угуши, култура и слобода хоће све да оживи и да свему улије челична здравља. Отуда је неопходно морало доћи до борбе између трулежа и елемената здравља и правилног развитка.

Трулеж — то је назадњаштво и гажење права и интереса појединих народа!

Елементи здравља — то су слобода и народносна равноправност!

Па сад кад бацимо поглед на данашњу Европу, а ми ћемо видети, да су представници трулежи Германи а представници слободе и равноправности Словени и романски народи. (Французи, Талијанци, Шпањолци и т. д)

Германима није доста, што на свом дому нису слободни, него пружају руке и за туђе земље, хоће туђе народе себи економно да потчине и у исти политички јарам да упрегну, којег они од векова вуку. На рачун других народа хоће да се мире и благују. Германија им је увек мала била па су некад по Италији жарили и палили, а сад ето хоће на исток да пренесу своју „културну“ мисију. Сами не мареći за своју слободу, сами не поштујући своју народност, не могу се они ни одушевити за слободу, нити поштовати права других народа.

Словенска пак и романска племена не боре се само за слободу на свом дому и за своје уједињење, него се умеју одушевити и за ослобођење и уједињење других народа и умеју том одушевљењу у нужди и стварна израза дати

По том дакле интерес словенских и романских племена захтева, да ступе у савез, те да заједничким снагама извојују Европи мир и слободу. А интерес је увек имао коначну реч у предузимању и деловању појединих држава и народа, па тако ће и онда бити, кад буде било дошло до опште ломљавине у Европи.

А како данас на измаку старе године стоје ствари у Европи, на ту се ломњаву неће морати дуго чекати. Прва ће је згодна прилика произвести. Нек на истоку јаче засевају муње, нек оданде јаче затутњи грмљавина, па ће онда и гром-тресак ударити у трошну зграду данашње Европе... Да богме да још постоји тројецарски савез, који нам јемчи за „мир,“ али се ево и приликом револуције у Пловдиву показао тај савез као празна реч, као нешто, што везује можда дотичне монархе, али не везује народе истих владалаца. Прости актови учтивости између појединих владалаца нису могли никад изравнати противности између њихових народа и држава, никад нису могли противположене интересе у склад довести, па тешко да ће то и сад моћи. Германија и Русија неће се све довде моћи искрено сложити, док те противности постоје а како ће се наша аустро-угарска домовина владати, то ће нам тек будућност показати. Ми нећемо да смо пророци, али на основу историјских факата велимо, да се Аустрија налази на врло клизавом путу и да иде врло несигурно будућности на сусрет ако за своје врховно државно начело не призна потпуну народносну равноправност. На послетку, за светску је историју свеједно, да ли је један атом више или мање, који хоће да је задржи. Светска ће историја ипак за то вршити и извршити свој задатак. Нико јој у том не може на пут стати. Трулеж нико не може очувати, да не иструли са свим. Али из те трулежи ниће нов и бујан живот, из изанђале и оклепане Европе ниће нова и здрава Европа, ниће слобода и равноправност за све народе.

На нами је, да то дочекамо, да се очувамо до тих времена, а да ће до тога доћи, о том нема сумње. **М. Н.**

Наша књижевност.

Јад нашег политичког стања огледа се и у нашој књижевности. Ни прошле године не видесмо готово ни једну појаву, која би нам јемац била за то, да ће скорим наша књижевност поћи на боље. Поједине светле тачке, поједине светле појаве, али то је и све. Општи се мрак са тим искрицама не може разгонити. Тек јасно и велико сунце треба да се на хоризонту укаже, па да наступи рујна зора и да овлада светли дан. Тек кад буду те искрице тако учестале, да се стопе у једно велико сунце, онда ће тек наша књижевност процветати и вршити ону свету културну задаћу, која јој с пуним правом припада.

А зашто стоји данас наша књижевност тако јадно?

У првој линији морају се кривити наши политички одношаји, који не допуштају, да је српска књижевност органска целина, него колико држава и покрајина има, у којима Срби живе, толико исто и засебних српских књижевности има. Ми не знамо једни за друге. Срби у Србији, Срби у Угарској, Срби у Далмацији, Срби у Црној Гори, сви се они муче, да им књижевност процвета, али при том можемо на први поглед опазити ту аномалију, да н. пр. Србе у Угарској и Србе у Србији до душе дели само Дунав и Сава, па ипак не знају једни, шта други раде. У погледу пак удаљенијих српских крајева још горе стојимо. Ту се већ и сама држава меша, те не да српским новинама да продру у Босну, Херцеговину и Далмацију. Једна ако нас има пет милијуна, а прети нам опасност, да у будућности или нећемо никакве књижевности имати, или ће се ова распарчати на пет шест засвим засебних огранака. То је код Немаца са свим друкчије. Десет пута су бројно јачи од нас, живе по разним државама, па поред свих провинцијалних огранака образује њихова књижевност ипак једну органску целину. Нами пак у том смета државна моћ, али ако будемо ми момци, те нашу књижевност уздигнемо на достојну висину, откуда ће својим топлим зрацима грејати читав народ српски, онда нема те моћи на свету, која ће моћи њен развитак и напредак спречити.

Развитак књижевности стоји у свези са политичким питањима и ми изричемо наше најдубље убеђење, кад велимо, да без здраве народне политике нема ни здраве народне књижевности.

То важи нарочито за Србију, која треба да је средиште и луч српске књижевности, али која је у место тога постала ето поприштем политичких шерета и народних упропаститеља.

Али и на Србе у другим покрајинама пада кривица, што наша књижевност тако јадно стоји. Ми појмамо све велике препреке, које нам држава на пут ставља, али против тих препрека треба се свом снагом борити, па ће и државна моћ једном увидети, да у њеном интересу лежи, да се књижевност сваког народа слободно и правилно развијати може. Онда ће пасти препреке, које данас не дају српским новинама и српској књизи, да уђу у Босну, Херцеговину и Далмацију. Ми угарски држављани позвани смо у првом реду, да на том радимо, али пре свега морамо се упети, да на нашем дому постане наша књижевност чувена и виђена, те да тако својом унутарњом вредношћу осваја себи земљишта.

У другој се линији морају кривити наши књижевници и наша књижевна друштва. У нашој књижевности оће коров да преузме маха, и онда богме није никакво чудо, ако се од ње народ одбије и ако неће да пригрли љубављу и поштовањем тај коров „Српско учено друштво“ и Чупићева задужбина у Београду не пише ни из далека своју дужност онако, како би то могло и морало бити. Наша „Матица“ једва је од лане почела да издаје „књиге за народ“, али и то иде са таквом ватеном, да се бојимо да ће чедо у првим годинама још умрети, те дакле да неће ни дорастити до мушке снаге. Осим тога, „Матица“ се готово ни мало не стара за неговање и развијање нових књижевничких снага, а такође јој се мора приписати и прилична пристрасност у досуђивању награда. Награђују се по неки пут дела, која би се требала писцу вратити, а то је велика погрешка, јер тиме се народ и публика одбија од српске књиге и отуђује од „Матице.“ Отуда се и може протумачити она велика равнодушност, која код читалачке публике влади према књигама, што их издаје „Матица.“

У трећој линији криви су многом наши повремени часописи, који често доносе којекакве ствари а критику, здраву и стварну, ни мало не негују. Криви су у многом и неки издавачи, којима је једина циљ спекулација а не интерес и напредак наше нејаке књижевности.

У последњој линији пак крив је и сам народ, јер не помаже материјално своју књижевност, да би се ова могла све на виши степен развитка уздизати и да би се коров све већма требио, те да нам наша књижевност сама чиста зрна даје. Но народ треба само обавестити, треба га само повести и он ће зацело поћи добрим путем.

А то је дужност српских књижевника и српских књижевних друштава!

Прошла нам је година прохујала, као и њене пређашње другарице. Коров се није почео енергички требити, народ се није загрејао лепшом и бољом књижевношћу, те управо не можемо са правом од њега ни захтевати, да своје скупе новце даје често за — трице.

Српски књижевници и књижевна друштва позвана су, да поведу коло у напред. Њихова је дужност и задаћа, да народу омиле књигу, пружајући му здраве и корисне душевне хране. Посао је то мучан и тежак, али само добре воље и истрајности, па се једном мора пробити лед. Народ ће онда зацело љубављу и поштовањем пригрлити своју књижевност, па ће је из све снаге своје потпомагати.

У том погледу прошле се године готово ништа није радило. Прошла нас је година у том омахнула, а ако се ове године у том правцу отпочне живо и истрајно радити, онда ће иста зацело са златним словима у историји српске књижевности забележена бити. **К. У.**

Политички преглед.

Преговори о поравнању Аустрије и Угарске воде се у Бечу. Споразум је у главноме постигнут, има да се још реши питање о квоти. — Када знамо, ко седи у седницама, где се воде ови преговори, не треба ни мало да нас изненади што је тако „на двоје на троје“ постигнут споразум.

Словенци у прошлој години. У чланку под насловом: „На прагу из старога у ново лето“ пише „Соча,“ словеначки лист, да је народна свест словеначка прошле године у разним борбама политичким народни живот знатно окрепила. Та народна свест појављује се у политичкој зрелости, која се истицала у разних прилика, нарочито онда, кад су Словенци одбили све подлаце, који су их хтели слатким речма привући и намамити у непријатељски табор У јавном деловању било је њима гесло: „народна част и народна корист.“ Тога се држао народ у знатној већини. Нарочито политички зрели показали су се Словенци о изборима минуле године, где су или сјајно победили или пак тако подлегли, да им непријатељи нису могли затајити моралне победе. А кад је народ тако политички зрео нема страха, да би могао кренути с правога пута. Гледе равноправности добили су дорички Словенци оно, што им припада, јер ће се при судовима и другим уредима морати признати њихов језик. Од својих посланика очекују, да се они изразе и о школском питању.“

У ческом сабору отпочела је расправа о прорачуну. Одма први дан дошло је до оштријих речи између намесника за Ческу Крауса и чланова немачке странке. Познати Др. Кноц устао је и почео набрајати неправде и насиља, које мора немачки живаљ да сноси у Ческој. Због „оштријег тона“ којег је у своме говору употребљавао, одузео му је председник реч. После тога је у другом говору намесник Краус говорио о прорачуну, па после и о догађајима у Ческој између Немаца и Чеха. Последњи је говорио немац Пикерт врло жестоко против намесника, а Грегра је назвао денунцијантом. — У одбору ческога сабора расправљали се 6. о. м. познати предлози Пленера и Трајана о употреби језика. Пленер је препоручивао свој предлог да за званичан језик буде немачки. Ригер је говорио за Трајанов предлог о ческом језику. Надхерви је пак против оба предлога, он је зато да се неспоразум између Чеха и Немаца отклони. Решено је да се позове намесник Краус да обележи своје становиште у овом питању.

Разграничење с Турском. „Глас Црногорца“ пише: Извештени смо да је висока Порта пристала на становиште књ.-црногорске комисије у погледу коначног утврђења још неодређене границе између Црне Горе и Турске. Према томе добило је царско отоманско посланство на двору Његовог Височанства налог, да се на том основу споразуме о даљим потребностима с књ.-црногорском владом. Ти су преговори већ отпочели и сва је прилика да ће се још ове године, а можда још пре божићних празника, доконати. —

Енглеског парламента доња кућа састала се данас баш кад ово пишемо. Колко се из енглеских листова може дознати, прочитаће се после обичних формалности престолни говор, те ће после отпочети даљи рад. По другим пак вестима Салисберијева влада неће поднети парламенту питање о поверењу, него ће сачекати, шта ће у овоме питању радити њезини противници либерали. Веле да ће влада, да би колко толико задобила Ирце за себе, поднети предлог о реформи земаљске управе у Ирској и Енглеској и предлог за решење ирског питања. — Блиски дани показаће колко ће у томе успети садашња енглеска влада.

Вести из места и са стране.

За српске рањенике. Пишу нам из Мола (Бачка) да је тамо скупљено 236 фор. 60 нов за српске рањенике. — У Новоме је скупљено 47 фор. — У Бачком Петровом Селу сакупљено је за српске рањенике 103 фор. 11 н. — Од Србина из Пеште 3 фор. — Јављају нам из Сент-Андрије да је тамо скупио г. Евђ. Думча 200 фор. за срп. рањенике. — Пишу нам из Грца да је тамо српско акад. друштво „Србадија“ скупило између себе 145 фор. — У Голубинци у Срему скупљено је 57 фор. — Из Ботоша у Банату послано је 84 фор. 20 н. — Вина и рубља послано је још из Илока, Беле Цркве, Перлеза и Беча. — „Србобрану“ је још стигло 4 фор. — Из Црне Горе послано је још 154 фор. 36 н. за рањенике у Београд. Црногорски „црвени Крст“ послао је 500 фор. српским рањеницима (исто толико бугарским). — Пишу нам из Темишвара да је тамо скупљено 666 франака за српске рањенике. Новац је послан у Београд а приносати списак прилагача донећемо.

За Србе ђаке. „Славјанско благотворително општество“ у Петрограду расписује стечај на 20 ђачких штипендија, свака са 400 рубаља и путнам трошком. Компетозати могу Срби из Србије, Срби из Угарске и Словаци. Компетенти су обавезни да слушају науке на којем од руских универзитета.

Црногорски грађански законик. Професор Др. Валтазар Богишић, изврстан познавалац српског обичајног права, радио је више година на црногорском грађанском законику. Пре неки дан га је он са свим довршио и отишао на Рјеку, где се налази црногорски кнез Никола да га преда. Кнез Никола је задовољан са Богишићевим радом, а има изгледа да ће се први грађански законик у Црној Гори што пре завести.

Беседа у Госпођинци. Српско црк. певачко друштво у Госпођинци у Шакашкој приређује у корист свога фонда, данас на нову годину Беседу с играном. Из приносате позивнице видимо да је програм „Беседи“ врло одабран и у чистом српском духу. На „Беседи“ ће као и сваком приликом, тако и сада говорити тамошњи врсни српски нар. учитељ г. Мита Пејић.

Забрањени листови за Аустрију. Прошле недеље издала је гл. дирекција поште списак оних листова, којима је за Аустрију одузет „постдеби“ Број тих износи 196, дочим је прошле године забрањен био улаз само 184 листа. Од тих листова 54 су на италијанском, 42 су на немачком, 3 на хрвацком, 20 на ческом језику који излазе у Америци. Даље 11 на француском, 12 на пољском, 18 на румунском, 3 на руском, 1 турском и напослетку 21 на српском језику. — Упада у очи да ни једном мађарском листу није одузет „пост-деби“ за Аустрију

Најновије вести.

— Јављају из Београда: Српска влада тражиће при уговору мира да се постави старо стање. Ако се призна уједињење Бугара онда ће Србија тражити бар трнски округ. Иначе ће наставити рат.

— Јављају из Беча: У дипломатским круговима верују, да може доћи између Грчке и Турске до рата, но не верују, да ће се из тог излећи већи заплет.

— Јављају из Софије: Бугарски кнез изјавио је да ће се покорити султану, ако одобри личну унију између Бугарске и Румелије.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 31. децембра у вече.)

Београд. Велике силе предале су заједничку ноту, у којој по предлогу Русије траже, да Србија, Бугарска и Грчка обезоружају своју за рат мобилизовану војску. Кад то буде, онда ће се и Турска обезоружати. За помоћника при углављивању примирја именован је генерал Лешјанин. Краљ је отишао у Ниш.

Беч. Усљед великих сметова спречен је готово на свима линијама промет с Бечом.

Мадрид. У Картагени букнуо је устанак. Долазило је до крви. Вођа устанка уваћен је, устанак угушен. Мисли се да је Зорила подстрекао тај устанак, јер су устаници клицали: Живила република.

Београд. Велизар Кундовић, посланик за варош Лозницу, спроведен је стражарно преком суду пиротском. Закон о преком суду за округ пиротски пружају чак на целу земљу. Грађани силом се принуђавају да учествују у депутацијама и рат траже. Ко не пристаје прете преким судом. Држи се да је за то Кундовић спроведен преком суду.

Трговина.

= **Нови Сад** 31. децембра (12. јануара 1886.) После празника божићњих све до данас беше на нашој пијаци посао и са храном и са осталим производима веома слаб. Истом данас је нешто живља пијаца, пошто је сад у очи нове године више странога света приспело у варош.

Житарска радња. Пошто је на горњим пијацама и довоз и промет врло ограничен, а и млинови мање промета са брашном имају, цена се храни особито шеници једва одржала на неким партијама са неколко новчића и попустила. Термински радња мали промет. Међутим код нас нема знатне промене, шеница и кукуруз што доспе на пијацу купује се по досадањој цени. Зоби и јечма већ од више дана нема на пијаци, потрошња се подмирује из магазина. Цена шеници прве каквоће 7 ф. 30 н., средња 6 ф. 80—7 ф., лакша роба 6 ф. 50—60 н. Јечам 4 ф. 20—60 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Кукуруз некруњен 3 – 3 ф. 20 н., круњен 4—4 ф. 20 н., чинквантин 4 ф. 50—60 н Све од 100 кгр.

Производи. Брашно је цену у толико променуло што су прње сорте за хлеб поскупиле. Данас је цена ова:

0	1	2	3	4	5
ф. 16·—.	15·60.	14·80	14·20.	13 60.	12·60.
6	7	8	8½	8¾	9
11 60.	11·—.	10.60.	9 60.	6·80	6—

Хлебне мекиње I. 8 ф. 60 н. II. 7 ф. 80 н. Грис А. 16 ф. В. 16 ф. С. 14 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Вариво. Посао са свим застао. Пасуљ бели 6 ф. 50—80 н., пасуљица 7 ф. 20—80 н., жути 6 ф. 80—7 ф Кромпир 2—2 ф. 20 н., од 100 кгр.

Маст и сланина нема купаца, још засада ни наручбина Међутим израђује се роба за пролеће. Маст 48—49 ф. Сланина сушена 48—40 ф., пушена 50 50—51 ф., од 100 кгр.

Ситнице.

Самоубиство код животиња, риба и инсеката. Закон самоодржања који је урођен свима живим бићима, има по неки пут и изузетака. По речима енглеског журнала „The sea“ у децембру 1879 год. у Валмару су људи посматрали читаву епидемију само убиства код риба. Те су рибе миријадама донешене к обали и вода их је на њу избацила. Рибари нису могли доспети да их купе. По речима једног путника, пре неколико година видело се у Африци како читави мравињаци мрава скачу у воду драговољно, где су их рибе јеле. У том истом делу света једанпут се отпочела права сеоба пацова, који су ишли у другу земљу. Ови се нису бранили од грабљивих тица и зверова. Један путник видео је неколико корњача, које су као по ранијем договору између себе препливале на пусто острво и тамо умрле од глади У тропским земљама читава јата лептирова полећу с обале и лете над морем, никад не прилазећи на другу страну и махом гину у таласима. Из овог се примера види, да самоубијство животиња није ретка појава у природи.

Оригинални згодитак. Пр неколико месеци сараф Матјо у Лиону објавио је преко новина о лутрији, у којој је највећи згодитак предмет од 6000 динара. Лозови се куповани на јагму и главни згодитак добије једна од најлепши девојака у Лиону Леона Мало. Као главни згодитак био је синовац сарафа, леп младић по имену Бордон, који служи код њега с платом од 6000 динара. Бордону је веома мило било што је резултат лутрије тако испао, али Леона Мало сиротица, која тргује цвећем, није хтела поћи за човека, који дозвољава да га међу на лутрију и придала је своја права једној баби, која служи као вратар у оној кући. где и она живи.

Хисторичка револуцијонарна карта Европе. Професор Ломбросо у Турину саставио је особиту карту Европе. Хисторички тај куриозум представља велику географичку карту Европе, на којој су поједина места означена барјачићи, који значе револуције, које су се у тих местих догодиле Барјачићи су боје црвене и модре: први значе револуције „напредњачке“, потоњи „натражњачке“; па сваком барјачићу означен је дан и година устанка. Највише барјачића наћи је у Италији, Шпанији и Грчкој Град Напуљ имаде сам једанаест барјачића. Рим, Мадрид и Париз обилују такођер барјачићи. Чим даље идемо према срцу Европе бивају барјачићи све ређи, на северу престају скоро посве.

ЗА СРПСКЕ РАЊЕНИКЕ.

Ст. Бечеј.

Просветна Задруга Српкиња у Ст Бечеју скупила је ове прилоге за српске рањенике: „Просветна Задруга Српкиња у Ст Бечеју“ приложила је 300 фор. Срп. православна црквена општина 200 фор. Политична општина Ст. Бечејска 100 ф. Срп. црквена певачка дружина 59 ф. чистог прихода од „села“ приређеног 7 децембра т. г. у корист срп. рањеника Бачко потиска штедионица 50 фор. Гђа Јулијана Јовановић 20 ф., др. Иван Влаовић 11 ф. По 10 фор. Исидор Дебељачки, Бела Гомбош, скупљених код Бема на вечери, Милан Поповић мл., Гавра Милованов По дукат гђа Драгиња Борота, Стеван Завишић, Михаило Сомборски. По 5 фор. Васа Поповић, Мита Радановић, Ђорђе Петковић, Тома Михајловић, Павле Симоновић, Александар Гавански, Н Н. Младен Влашић, Ацко Цигурски. Младен Цигурски, Тоша Милованов, Младен Милованов, Рада Милованог, Танасија Чиплић, Богдан Спајић, гђа Јулијана Ђорђевић, Софија Дражић, Катица Влашић. По 3 ф. А. Поповић, Арсен Перишић, Емил Лозанов, Тоша Буаров. По 2 ф. Лука Мравић, Санко Стојановић, Сима Јелчић, Стеван Врбашки, Н. Н, Ана Монастерли, Н. Н., Миша Рељин, Груја Цигурски, Младен Јоцић, Христина Кукић, Иванка Милованова, Сока Рељина, Стеван Војновић. Стеван Жекић учитељ, Кузман Дадић, Јоца Остојић, Младен Јосић свештеник, Др. Риста Михајловић, Стева Попадић, Милан Живковић Аксин Марија Костић. По 1 ф. 50 н. Пера Живков, Арсен Дадић. По 1 ф. 20 н. Јоца Хорватски. По 1 фор. Тривун Милованов, Пера Дражић, Алекса Попов ковач, Нића Милованов, Алекса Мидић, Ђура Милованов, Војин Милованов, Савета Соколовић, Јован Курћанов, Ђура Грујић, Јован Чиплић учитељ, Глиша Грујић, Нића Главашки, Милош Јелин, Стеван Милованов, Грга Бошков, Тада Главашка, Паја Грујић, Драга Дадић, Алимпија Грујић, Груја Цигурски стар., Шандор Спајић, Живан Спајић, Аца Остојић, Ђура Остојић, Јоца Јелчић, Милан Шијак, Илија Влајков, Рада Силајдин сарач, Јулка Живковић, Алексије Јосић парох, Паја Живков, Ранко Живков Аксин, Ана Живкова, Антоније Освалд ликовођа, Мита Живковић Аксин, Милан Кириловић учитељ, Сара Крстић, Даница Јовановић, Софија Татић, Катица Јелчић учитељица, Јован Михајлевић, Васа Стражмештеров, Милева Дорословачка, Тима Цигурски, Риста Цигурски, Младен Поповић учитељ, Игњат Чиплић ковач, Васа Милић, Емилија Мртиновић, Љубица Јоцић, Нестор Панић, Ђура Хаднађев, Ђура Рајковић, Милан Хорватски, Драгиња Шовљанска, Ђока Кекић, Мита Кекић, Јоца Иванић. По 60 н. Аца Стејић, Адам Главашки, Јоја Стакић, Јоца Сладић, Јоца Гаврић, Наста Вилићева, Софија Поповић, По 50 н. Танасија Хаднађев, Сима Живић, Рада Барјактаров, Јова Хаднађев, Рада Хаднађев, Иса Матић, Душан Божић, Максим Филипчев, Трива Грубанов, Иса Велимиров, Н. Н., Димитрије Јелић, Мита Панић, Младен Николић свирац, Трива Цигурски, Лука Главашки, Леонида Грујић, Косте Главашког жена, Грга Главашки, Станиша Војновић, Пера Нинков, Аритко Цвејанов, Стеван Спајић, Младен Белић, Груја Мидић, Филип Ковачев, Ђура Остојић, Богдан Мидић, Младен Дражић, Јаша Аксин, Милица Малешевић, Стојан Ковачев, Ђура Пирошки, Нића Богић, Стева Живков, Мита Бајин, Лаза Поповић, Груја Грчић. По 45 н. Мита Каћански. По 40 н. Младен Ристић, Фема Велимирова, Ђока Црвени, Миша Цигурски, Аврам Милованов, Јожеф Кисел, Гавра Сентомашки, Марија Свирчева, Јова Барјактаров, Има Милованов, Младен Крстоношић. По 30 н. Лазар Хаднађев, Јоца Каћански, Аца Бајшански, Трбић, Ђура Станисављевић, Мара Недељковић, Пава Божић, Арон Живковић казанџија, Панка Поповић, Тоша Вукадинов, Тоша Перишић, Милош Будишин, Чеда Живков, Марија Крстоношић, Стеван Бошковић, Милош Ковачев, Миша Курћанов. По 25 н. Милан Дорословачки По 20 н Милош Крстић, Мита Иличић, Урош Циганов, Нова Дамјанов Таца Кекић, Трива Бајшански, Миша Косанов, Зака Жикић, Макрена Ђурчићева, Гаја Стакић, Јеврем Хаднађев, Лалко Божић, Тоша Бугарски, Јосим Божић, Максим Ђуканов, Милан Врбашки, Паја Попов, Ђука Мишковић, Драга Поморовачки, Ђуђа Стакић, Љуба Девић, Пера Кекић, Стеван Михајловић, Бранко Вилић, Ђура Дојић, Стеван Малетин Стева Главашки, Сима Ковачев Андрија Ђуркић, Никола Сентомашки, Еза Дамјанова, Микан Петровић, Риста Попов, удова Бранка Црвеног, Стеван Мидић, Сава Јелкић, Никола Исаковић, Ђорђе Рафајловић, Вељко Цилитов, Младен Милованов, Јоца Живков, Ђура Живков Аксин, Ната Поповић, Тоша Стражмештеров, Стражмештерова. Рака Прерадова, Јоца Дорословачки. Арон Мандацић, Војин Цигурски, Илија Жижин, Сава Живков, Војин Велицки, Која Стефановић, Иван Стапарски, Ђука Будишин. По 15 нов. Милан Живков, Милош Марић, Мишковић, Н. Крестић, Милка Сивачка, Сока Волентирова. По 10 н. Н. Циганов, Сава Божић, Максим Ђендић, Милан Маринков, Ђура Матић, Милан Матић, Ђура Баин, Сена Божић, Никола Божић, Милан Симин Макса Попов, Ана Пешкалова. Јаша Бађулов, Н. Главашки, Јелена Свирчева, Лата Леђенска, Васа Стакић, Милан Дојић, Милош Ђуркић, Милош Влајков, Пера Живков Тацков, Љубица Милованова, Фелицки, Савета Перишић, Лаза Живков Тацков. Дамјан Филипчев, Лаза Цигурски, Прока Дорословачки, Андрија Дукин, Сима Хаднађев, Глиша Попов, Стеван Дорословачки, Јаша Опанчарев. По 8 нов. Љубомир Грчић. По 5 нов. Живан Стојнић, Мишковић. У готовом новцу приложено је 1041 ф. 50 нов. и 3 дуката. — У рани су приложили: по 2 мерице жита Мита Цигурски, Васа Стојанов, Воја Дамјанов, Милош Главашки, Живан Белић По 1 мерицу; Гавра Цвејанов, Влада Зрнић. По 1 цак Кукуруза: Завиша Зрнић. Рана добивена продата је за 17 фор и 20 нов Кад ову суму додамо горњој, онда је свега у новцу: 1058 ф. 70 новч. и 3 дуката. 177 ф. и 20 нов. издала је задруга од свог прилога за платно поркет и др. од чега је посашивано разно рубље рањеницима, а подмирени су из те суме разни ситнији трошкови. По томе остало је чистог новца 881 ф. и 20 н. и 3 дуката. Тај новац и један сандук рубља послат је управо председништву „Црвеног Крста“ у Београд.

У сандуку се налази: 31 шлафрок, 30 чаршава, 41 кошуља, 76 марама, 4 гаћа, 2 туцета вунених чарапа. 2 туцета чакшира и 7 килограма шарпије.

Завршујући овај извештај нека је од нас усрдна хвала како приложницима тако и госпођама: Евелини Завишић, Феми Влаховић, Јелени Јосић, Катици Влашић, Меланији Сомборској, Персиди Петковић, Марији Костић и гђици Зорци Хаднађевој, које као скупљачки одбор просветне задруге скупише ове лепе прилоге рањеној браћи. Исто тако нека је хвала и с има оним госпама и госпођицама, што посашиваше рубље и чешљаше шарпију.

У Ст. Бечеју 16. децембра 1885.

Јован Чиплић, перовођа. **Јелисавета Попадић**, председница

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Позив на претплату.

Познато је нашим читаоцима, колико смо пута у току ове године 1885 умољавали наше претплатнике, да нам претплату на наше листове „Српски забавник“ и „Стрелу“ редовно шаљу. Но та је наша молба слабим плодом уродила, те смо дошли били у неприлику, да смо морали прекинути издавање и „Српског забавника“ и „Стреле“.

Од „Српског забавника“ ће изаћи још један број за ову годину, број 29. С тим бројем биће завршено излажење „Српског забавника“.

Оба наша листа и „Српски забавник“ и „Стрелу“ спојићемо у један лист под именом „Стреле.“ Од почетка године 1886. излазиће „Стрела“ са разноврсним садржајем, који ће обухватити све гране, којим се данашња новинарска књижевност бави, тако, да ће њезини читаоци наћи у њој у мањем обиму све оно, што је потребно да се у свакој српској кући чита.

„СТРЕЛА“

ће бити од почетка нове године подељена на три дела.

У првоме делу доносиће она чланке о народним јавним стварима, у озбиљном слогу, као и чланке хумористично сатиричног садржаја.

У другом делу, под насловом: **„Забавник“** доносиће „Стрела“ песме, приповетке, романе и друге чланке.

У трећем делу, у **„Листку“** доносиће „Стрела“ чланке о књижевности, књижевне оцене, као и поучне и разне друге чланке.

С оваким садржајем излазиће „Стрела“ сваког 1. и 15. дана у месецу.

Цена је „Стрели“

на целу годину . . . . 4 фор.
на по године . . . . . 2 „
на три месеца . . . . 1 „

Претплата се шаље: Душану Рогићу, уреднику „Стреле“ у Загребу.

На вересију нећемо ником „Стрелу“ слати.

Позивамо и умољавамо све пријатеље српске књижевности, да „Стрелу“ скупљањем претплатника потпомогну.

У Загребу 1885.

Уредништво
„Стреле“ и „Српског забавника.“

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 1.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Здраво драги читаоци! — Неверница. Приповетка из живота од В. М. — Владика Петар Петровић Његуш и Гагић Руски конзул у Дубровнику. (Са владичиним писмима из архиве руског конзулата у Дубровнику.) — Страшна освета. Истинита приповетка ал пуна којекакве лагарије. Од Абуказема. — Два три закона из науке о гласовима српским. Протумачио Јован Живановић. — Листак: Дим, од Ивана Тургењева. С руског превео Илија Вучетић. — Белешке. — Друштва. — Разно. — Књижевне вести.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 1 јануара 1886.

ИЗДАВАЧИ „ЈАВОРА“
Књижара Луке Јоцића и др.

СРБИНОВИ ЗАПИСНИЦИ

ЗАПИСУЈЕ СРБИН-МИЛОШ ГРАБОВАЧКИ.

17 број изишао је са овим садржајем: Мађарском „ежену!“ — Србинов преглед по свету: Српска војводина. — Африка. — „Анђелбандија Германија“ Женски турнир — Успомена на земаљску изложбу. — Данашње стање право радовање. — Благостање Земуна. — Србинове песме данашњег доба.

Претплата се прима од сваког броја. Цена 60 новч. за целу годину. Годишње излазе 12 бројева. Претплату ваља слати с поштанском упутницом у Земун.

П. Т.

Новосадска добротворна ватрогасна дружина приређује у дворанама гостионице „Јелисавете“ 1. фебруара по нов кал. 1886. ради повећања свога фонда и набављања нужних реквизита

БАЛСКУ СВЕЧАНОСТ

скопчану са

ДОБРОТВОРНОМ ЛУТРИЈОМ

на коју потписани приређивачки одбор све почасне и потпомажуће чланове своје, цивилне и војне власти, корпорације, друштва и п. т. грађанство Н Сада, Петроварадина и околине учтиво позиваје.

Улазнице по 1 ф, од особе, породичне улазнице по 2 ф. и 3 ф. а такођер и срећке по 20 н. могу се добити у вече на балској каси.

Добровољно приложени предмети за лутрију нека се извволе послати најдуже до 19. (31.) јануара 1886 у дружинске просторије.

С поштовањем
Приређивачки одбор.

ПОЗИВ

НА

XIII. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређују ученици срп вел. гимназије у Новом Саду на св. Саву 14. (26.) јануара 1886, у дворани код „Јелисавете“ у корист сиромашним ученицима српске гимназије.

Улазна је цена од особе 1 фор. ау. вр.

Добровољни се прилози примају са захвалношћу.

Улазнице се могу добити у књижари браће М. Поповића, и Луке Јоцића и др., и на дан беседе у вече на каси.

Почетак у 7 сахата у вече.

Распоред.

1. „Лаку ноћ“, сложио Це, пева мешовити лик гимназијски.
2. Сватовац, од Толингера, свира на гласовиру гимназиста Стеван Адамовић.
3. „Грануло је премалеће“ — од Салингера, уз гласовирску пратњу пева дечији лик гимназијски.
4. „Ожиданіе,“ романца од Донаурова, уз гласовирску пратњу пева госпођица Милева Костићева.
5. III. „Низ српских народних песама,“ удесио Тихомир Остојић, пева мушки лик гимназијски.
6. „Air varié sur un théme de Pacini“ од Данкла, уз гласовирску пратњу свира на виолини гимназиста Коста Алексић.
7. „Зора зори“ — сложио Сладечек, пева мешовити лик гимназијски.
8. „Минадир,“ од Лазе Костића, декламује гимназиста Петар Костић.
9 „Сироче,“ алт соло и мушки лик, сложио Хајдрих, пева гимназиста Ђура Трифковић и мушки лик гимназијски.
10. „Где тичице“ — сложио Це, пева мешовити лик гимназијски.

Српско народно позориште.

(**Недељни ред позоришних представа.**)

У среду 1. јануара: **„Милош Обилић.“** Трагедија у 5 чинова, с певањем, од дра Ј. Суботића.

У четвртак 2. јануара први пут: **„Стрелан.“** Драма у 5 чинова, написао Фридрих Халм, превео Ј. Грчић.

У суботу 4. јануара први пут: **„Дебора.“** Позоришна игра у 4 чина, написао Мозентал, превео Н. В. Ђорић.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ст. Кањишка српска прав. црквена општина у држаној скупштини од 22. дец 1885. закључила је, да црквену ограду из основа подигне и услед тога држаће се 1. фебруара (17. јануара) 1886. у местној српској верозаконској школи у 10 сати пре подне јавна устмена лицитација.

Материјал:

1. Доњи део ограде и ступци од цигаља.
2. Горњи део гвоздене коване шипке и 2 гвоздене капије, двапут масном бојом пре вучене.
3. Ограда обузима 80 метара.

Ближа условија даје црквени одбор.

У Ст Кањижи 22. дец. 1885. 1—3

ПОЗИВ

НА IV. ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

ПРВЕ СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

у Силбашу

која ће се 21. јануара п. р. 1886. године у здању српске школе одржати.

Предмети саветовања су:

1. Извештај управитељства о задружној радњи.
2. Преглед и одобрење задружни рачуна.
3. Избор управног и надзорног одбора.
4. Одредба плате задружним чиновницима.
5. Отварање плате другога кола.
6. Разни предлози.

У Силбашу 3. јануара 1886.

У име управе:
Ј. Грујић,
подуправитељ.

Примедба. По гласу задружни правила само они чланови имају право у скупштини, који су своје честице до конца 1885. потпуно исплатили. 3 3

TRADE MARK. AYALA & CHÂTEAU D'AY

CHAMPAGNE

AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 17—100

Конкуренција швиндлу, који се тера са продајом

ПОКРОВАЦА ЗА КОЊЕ!

Једна већ 50 година постојећа ц. кр. вл. одобрена

ФАБРИКА ЗА ПОКРОВЦЕ И ЋЕБЕТА

опуномоћила ме је, да би могао с успехом конкурисати, и поверила свој фабрикат, који је солидан и ваљан и који се састоји у

ПОКРОВЦИМА ЗА КОЊЕ

од данас

по фор. 1.60 од комада

велики, дебели, широки и трајни

ПОКРОВАЦА

на продају.

Ти покровци су 190 cm. дуги и 130 cm. широки, испревлачени разнобојним пругама, а дебели су као даска па су с тога ванредно трајни. Наручује се или за готово или за поштанску наплату (Nachnahme.) Дневно се разашиљу ови покровци у све крајеве светске и свугде се врло допадају, већ и с тога, што се и као креветни покривачи могу употребити и што су пре двапут више коштали него сад Адреса: 1—4

Exportwaarenhaus L. Kon,
Wien, II., Lichtenauergasse 9.

Обраћамо пажњу на адресу.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.